

Roald Dahl'ın "Charlie'nin ikolata Fabrikası" Adlı ocuk Romanında Yapısal ve Eğitsel İlkeler*

Structural And Educational Principles In Children's Literature Of Roald Dahl's Named "Charlie's Chocolate Factory"

Arş. Gör. Kürşat KAYA**

Öz:

Erken yaşta bireylerin gelişimleri için edebiyat eserlerinin yeri yadsınamaz. ocuk edebiyatının da en temel işlevlerinden birisi de bireylerin erken yaştan birçok şeye karşı duyarlılıklarını sağlamaktır. Onlara okuma alışkanlığı kazandırmak, okumayı sevdirmek ve kütüphanecilik ile ilgili duyarlılık sahibi olmalarını sağlamak bu türde eserlerin başlıca işlevleri arasında gelmektedir. Bu nedenlere dayalı olarak ocuk kitaplarının taşıması gereken bazı iç yapı ve dış yapı özellikleri vardır. Dış yapı özellikleri "boyutlar, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler" olarak karşımıza çıkar. Bu kavramlar çocuklara yönelik hazırlanmış olan kitapların fiziksel yapısıyla ilgilidir. İç yapı özellikleri ise "konu, plan, izlek, karakterler, dil ve anlatım, iletiler, çevre" olarak karşımıza çıkar. Bir ocuk kitabı, çocuklar için uygun konularda olmalı, olayların planı bakımından sade ve tutarlı olmalıdır. Ayrıca ocuk kitaplarının temel eğitim ilkelerine de uygun olması gerekmektedir. Bu alışmada Roald Dahl tarafından yazılmış, Can (ocuk) Sanat Yayınları tarafından basılmış olan Charlie'nin ikolata Fabrikası adlı ocuk romanının iç yapı ve dış yapı özellikleri incelenmiş ve kitap ocuk edebiyatına yönelik temel eğitim ilkeleri bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma çerçevesinde yapılmıştır. Çalışmada veriler doküman inceleme yöntemi ile

* Bu çalışmanın özeti, XII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye. kursatkaya@gazi.edu.tr , <https://orcid.org/0000-0003-2454-9906>

elde edilmiş, betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda “Charlie’nin Çikolata Fabrikası” adlı yapıtın yapısal özellikleri ve temel eğitim ilkeleri bakımından nitelikli ve çocuğa göre olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk edebiyatı, çocuk romanı, iç yapı özellikleri, dış yapı özellikleri, eğitsel ilkeler

Abstract:

Literary works aimed at the development of individuals at an early age cannot be denied. One of the most basic functions of children’s literature is to make individuals sensitive to many things from an early age. Among the main functions of such works are to give them a reading habit, to make them love reading and to raise awareness about librarianship. For these reasons, there are some internal and external structure features that children’s books should carry. The external structure features appear as “dimensions, paper, cover binding, layout, letters, and images.” These concepts are related to the physical structure of the books prepared for children. Internal structure features appear as “subject, plan, theme, characters, language and expression, messages, environment”. A children’s book should be on topics suitable for children and should be simple and consistent in terms of the plot of events. In addition, children’s books should comply with basic educational principles. In this study, internal and external structure features of Charlie’s Chocolate Factory, written by Roald Dahl and published by Can (Child) Art Publications, were examined and the book was evaluated in the context of basic educational principles for children’s literature. The research was conducted within the framework of qualitative research. The data in the study were obtained by document analysis method and analyzed by descriptive analysis. As a result of the research, it was determined that the work named “Çarli’s Chocolate Factory” was qualified and suitable for children in terms of its structural features and basic education principles.

Keywords: Children’s literature, children’s novel, internal structure features, external structure features, educational principles

Giriş:

Çocukluk ve gençlik dönemi, bireylerde gelişimin ve olgunlaşmanın sağlandığı dönemdir. Bu dönem, gelişme ve olgunlaşma sağladığı için özel gereksinimleri de beraberinde getirir. Bireyler erken çocukluk döneminden başlayarak 18 yaşına kadar gerek duyuşsal gerekse bilişsel anlamda sağlıklı ve düzgün uyaranlarla karşılaştırılmalıdır (Sever, 2006). Bireylerin dil gelişimlerinde de aynı koşullar geçerlidir. Ana dili eğitiminde metinlerin, dolayısıyla edebiyat yapıtlarının yeri yadsınamaz. Bu durumda, çocukların gelişimleri esnasında sanatın eğitsel işlevlerinden olabildiğince fazla yararlanmak gerekir. Sanatın eğitsel işlevlerinden faydalanabilmek için sanat eserlerini erken yaşlardan itibaren, çocukların gelişimsel düzeylerine uygun olmak kaydıyla, çocuklarla karşılaştırmak gerekmektedir. Bunun için en iyi yöntemlerden birisi de görsel ve dilsel bir model ve uyaran olan nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarıdır (Neydim, 2003: 116; Sever, 2002; Şahin, 2014; Tüfekçi Can, 2014: 6). Çocuklara yönelik hazırlanan nitelikli roman ve öykülerde, çocukların sınırlı hayat tecrübeleri çoğalır; çocuklara farklı insan tipleri üzerine düşünme fırsatı verilebilir; çocukların geliştirme aşamasında oldukları değer yargılarının daha da açıklık kazanmasına yardımcı olur. Bunun sonucunda çocuklar yaşadıkları topluma ve kültürel ortama basitçe uyum sağlar (Oğuzkan, 2001: 98). Çocuk edebiyatı, dil eğitiminin temeli olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma eylemlerinin öğrenilmesinden sonraki süreçte de oldukça önemli bir yer kaplar (Aykaç ve Çakır İlhan, 2014; Baş, 2010; Erkan ve Aykaç, 2014; Yalçın, 2002;). Dolayısıyla, çocukların söz varlığı kazanmalarında ve kendilerini en iyi biçimde ifade etmelerinde oldukça etkin bir rolü vardır (Baş, 2010). Hatta öyle ki ilkökul eğitim programlarının temelini çocuk edebiyatı üzerine kurulmasının tartışmaları bile yapılmıştır (Şirin ve Kaya, 2016). Doğal olarak çocuk edebiyatı hem öğretmenler açısından (Kolaç, Demir ve Karadağ, 2012) hem de ebeveynler açısından (Şahin, Çelik ve Çelik, 2012) yeri yadsınamayacak derecede önem arz etmektedir.

Günümüzde çocuk edebiyatı bağlamında düşünülecek olursa çocuk kitaplarının kabul işlevleri gören ölçütlerinin yanında pedagojik, görsel ve estetik kabul ölçütleri bileşenleriyle birlikte ele alınıp değerlendirilmelidir (Şirin, 2014). Sever (2006)'e göre de çocuk edebiyatı yapıtlarının gerek görsel gerekse dilsel olarak, çocukların duyu ve düşünce dünyalarında arzulanan etkiyi oluşturabilmesi için içerisinde barındırması gereken özellikleri belirlemede birden çok ölçüt vardır. Bu ölçütler tasarım özellikleri (dış yapı özellikleri) ve içerik özellikleri (iç yapı özellikleri) olarak iki ana başlık altında toplanabilir.

Tasarım özellikleri çocuğun ilgisinin yoğunlaştığı ve çocuğu kitaba yaklaştıran özelliklerdir (Canlı ve Aslan, 2018). Sever (2006) tarafından yapılan sınıflandırmanın esas alındığı bir değerlendirmede nitelikli bir çocuk edebiyatı yapıtlarının dış yapı özellikleri Boyut, Kâğıt, Kapak-Cilt, Sayfa Düzeni, Harfler ve Resimler olmak üzere altı alt başlıktan oluşur.

Boyut olarak adlandırılan yapı, çocukların sürekli değişen yapılarına ve zihin dünyalarına hitap edecek şekilde düzenlenmelidir. Çocuk kitaplarında farklılaşan boyutlar, çocukların büyük ve küçük kavramlarını zihinlerinde inşa etmelerine yardımcı olur. Bu nedenle okul öncesi dönemden başlayarak düşünülecek olursa, bir çocuk oyuncağını nasıl bir yerden başka bir yere götürüyorsa kitaplar da aynı şekilde

çocuğun yanında götürebileceği şekilde düzenlenmelidir. İlköğretim çağından itibaren çocuklarla buluşturulması gereken kitaplar ise onları kitaplık oluşturma anlayışına yöneltecek özellikte olmalıdır (Sever, 2006). Özetle, çocuğun yaşı fark etmeksizin kitabın hacmi ve ağırlığı çocuğun yaş seviyesine uygun olarak tasarlanmalıdır.

Kâğıt, çocuk kitaplarının görsel niteliğini belirleyen özelliklerden birisidir. Çocukların, kitaplara saygı ile yaklaşabilmesi için; kitaplar, ilk yıllardan başlayarak yırtılmayan, kolay yıpranmayan, kirlenmeyen ve çocukların göz sağlığına bir zarar vermeyecek şekilde düzenlenmelidir. Resimlerin niteliği ve renklerini kolay ve kaliteli biçimde yansıtması gereken kâğıt, yazıların okunmasına da olanak sağlamalıdır (Sever, 2006). Özetle, bir çocuk kitabında kullanılacak olan kâğıdın kitabın kullanılma süresine göre uygun olması, dayanıklı olması, yazıların rahat okunmasına olanak vermesi ve yazı, resim ve renkler arasındaki uyumu son derece iyi yansıtması gerekmektedir (Şirin, 2012). Ayrıca çocuklara yönelik yazılan kitaplarda kullanılan kâğıtların mat olması da çocukların göz sağlığı açısından büyük önem arz etmektedir (Demiray, 1975).

Kapak, çocuğu kitaba yaklaştıran ilk etkidir. Kapağın tasarımı, kapaktaki resmin görsel etkisi çocuğun kitabı izleme arzusunu artırır. Cilt ise kitabın uzun süre dağılmadan kalmasını sağlayıcı nitelikte olmalıdır (Sever, 2006). Dolayısıyla bir çocuk kitabında kullanılacak olan kapak tasarımının değerli olmasının yanında çocuğun ilgisini çekmeli, dayanıklı, cildi sağlam ve özenli olmalı ve ön, arka kapak ve sırt yazıları yazılmış olmalıdır (Şirin, 2012: 43).

Sayfa düzeni, çocuk kitabının sayfalarında yer alan rakam, yazı, fotoğraf, resim gibi unsurların arasındaki uyumun yanı sıra, kenar boşluklarının arasındaki bütünlük de sayfadaki düzenin estetiğini belirler. Sayfa düzenindeki görsel tasarıma gösterilen özenin sanatsal ve estetik düzeyde olması gerekir. Bu durum çocukların kitaba sevgi ve saygıyla yaklaşmasını sağlamaktadır (Sever, 2006; Şirin, 2012: 43).

Harfler, çocukların yaş seviyelerine göre uygun puntolarda olmalı ve kolay okunabilir özellikler taşımalıdır. Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan kitapların puntoları 24, 22, 20 şeklinde olması gerekirken; ilköğretim çağına geçmiş çocuklarda bu punto değerleri daha da düşürülmelidir. Kitaplarda seçilen harfler kalınlık, boyut ve renk bakımından okuma isteğini artırmalı ve okumada çocuğa kolaylık sağlamalıdır (Sever, 2006; Şirin, 2012: 43).

Resimler, çocuk kitaplarındaki içeriğin ve tasarımın niteliğini belirlemeye yardımcı olan en önemli kavramlardan biridir. İçerik özellikleri grubunda da sayılabileceği belirtilmiştir ancak ilköğretim çağında görsellikten daha çok yazıya ağırlık verildiği için tasarım özellikleri kapsamında ele alınmıştır. Çocuk kitaplarındaki resimler, hitap ettikleri yaş bakımından farklı özelliklere sahiptir. Örneğin 2-3 yaş düzeyine göre ayarlanmış olan kitaplardaki resimler, çoğunlukla renk ve çizgi diliyle nesne ve varlıkları tanıtmaya, onların görsel imgelerini çocukların zihinlerinde kavramsallaştırma sorumluluğu taşır. Çocuklar 4-5 yaşına gelince bilmece, oyun tekerlemeleri ve sayımaca gibi dilsel gereklere ek olarak şiir, masal, anlatı ve kısa öykü gibi edebiyat unsurlarıyla da yakınlık. Bu yaş grubunda bulunan çocuklar için resimler önemli birer uyaran konumundadır. Sanatçının duyarlılığı ile oluşturulmuş resimler, çocukların duyu algılarının gelişmesine yardımcı olur. Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda resimler, anlatımda temel sorumluluk sahibi olan unsurdur.

3-6 yaş arasındaki çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda ise resimler, yazılı dilin olanaklarıyla desteklenmeye başlar. Kitaplardaki resim-yazı ilişkisinde, okul öncesi dönemde resimler üçte ikilik oranla yazıya göre fazla bulundurulmalıdır. İlköğretimin ilk zamanlarından itibaren resim - yazı arasındaki ilişki dengelenmelidir. Çocuklar 9-10 yaşlarına geldiklerinde ise yazının resimlere göre fazla düzeyde olduğunu görmelidir (Sever, 2006; Şirin, 2012: 44).

Çocuk edebiyatında tasarım özellikleri ile içerik özellikleri birbiriyle örtüşmedikçe nitelik kavramından söz edilemez. İçerik özellikleri, çocukların kitaplarla etkileşimini sağlayan unsurlardır (Şirin, 2012: 45). Bir çocuk kitabının içerik özellikleri, çocuğun kitapla etkili bir iletişim kurmasının yanı sıra yeni kitaplar okuma isteği oluşturur, yaşam ve insan gerçeğini tanımasını sağlar (Canlı ve Aslan, 2018). Sever (2006)'in yaptığı sınıflandırmada, içerik özellikleri başlığı altında Konu, İzlek, Karakterler, Dil ve Anlatım, İleti ve Çevre altı alt başlık bulunmaktadır. Bunun yanında bazı kaynaklarda "çevre" kavramı alınmazken; "plan" kavramı ele alınmıştır (Demircan, 2006).

Konu kavramı ile çocukların gelişim özellikleri ve ihtiyaçları arasında bir paralellik bulunmalıdır. Konu vasıtası ile sanatçı, duygu ve düşüncelerini çocuklarla paylaşır. Bu kavram "metinde üzerine söz söylenen şey" olarak karşımıza çıktığından; o metnin yazınsal değerine yönelik herhangi bir belirleyicilik taşımamaktadır. Yazının konusu yazıyı ortaya çıkaran unsurların başında gelir. Çocuk edebiyatı yazarları, konu hakkında daha önceden "Ben ne hakkında söz söyleyeceğim? , Yazımda neyin üzerinde duracağım?" sorularına cevap aramalı ve bu sayede yapıtın çıkış noktasını belirlemelidir (Sever, 2003: 110). Kitapta işlenen tema ve konu çocuğun yakın veya hayatının içinden olan nesnelere seçilmelidir (Oğuzkan, 2001: 109). Bunun yanında, çocuklara gerçekçi/olumlu konuları işlemenin yanında bazen çocukların olumsuz yanları fark etme ve bunları düşünmesini sağlama olanağı da verilmelidir (Yavuzer, 2001: 187).

Plan kavramı dikkate alındığında, çocuk kitaplarında olayların sıralanmasının tutarlı olması elzem bir durumdur. En baştan başlayarak olayların gereksiz ayrıntılara girmeden aktarımı ve anlatımı söz konusu olmalıdır (Demircan, 2006). Olayların sıralarının ilginç bir şekilde ilerlemesi ve okurun neler okuyacağını merak etmesi gerekmektedir (Canlı ve Aslan, 2018).

Herhangi bir çocuk kitabı ele alınacağına, kurgulanan olaylardaki çatışmalar ve çatışma türlerinin (kişi x kişi; kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi x doğa; kişi x toplum) çocuk gerçekliğine uygun olup olmadığına dikkat edilmelidir. Yazar tarafından kurgulanmış olaylarda, çocuğun heyecanını diri tutan ve gerilim oluşturan çatışmalar belli bir anlatım düzeni içerisinde oluşturulmalıdır (Sever, 2006). Sever (2003: 119)'e göre kurgulanmış olaylarda çatışma olması kaçınılmazdır. Okurların bir eseri okurken metnin çekim alanına girmesinde kurgulanan olay ve bu olaylara neden olan çatışmalar ön plandadır. Kişiler, çatışmayı yaşayan kahramanlarla özdeşim kurması ve tahkiye edilen olaydaki gerilimi hissedebilmesi sayesinde bir edebiyat metnini okumaktan zevk alır. Bu nedenle çatışmalar çocuk kitaplarında yer almalıdır.

Daha sonra "konunun yapılandırılmasını zayıflatan öğeler" olarak bilinen abartılmış merak (sansasyonellik), rastlantısallık, duygusal öğelerin metin içerisindeki varlıklarının sınılanması yapılmalıdır (Sever, 2006).

Çocuklara yönelik bazı öykülerde merak unsurlarının ya çok zayıf olması ya da çok abartılmış olması, bazılarının ise çokça korkunç olması okurları okuma eyleminden uzaklaştırabilmektedir. Okurların sürekli olarak yoğunlaşan artan heyecan ve endişeleri uygun yer ve zamanda dengelenmelidir. Aksi takdirde abartılmış merak unsurları sayesinde okuyucuların gözünde inandırıcılık zayıflar (Sever, 2003: 129).

Rastlantısallık, eserde ele alınan konunun önemini azaltırken, okurun kitaptaki olaylara olan güvenini sarsar. Yazar, öyküdeki düğümü şans veya rastlantı unsurları ile çözümlerse olayın inandırıcılığı azalabilir. Okurlar, iyi kurgulanmış bir öyküde anlama ortak olurlar ve çatışmaları çözdükçe nasıl sonuçlar ortaya çıkabileceğini düşünmeye başlar. Ancak, okurun düşündüğünün çok dışında, kabul edilebilirlikten uzak bir sonuçla karşı karşıya kalırsa “yazar – kitap – okur” arasında inandırıcılık bir sorun haline gelmeye başlar. Bu nedenle okurlar, olay kurgusunda meydana getirilen merak unsurları ile okumaya istekli kılınmalı ve verilen ipuçları sayesinde olayın oluşumuna ve sonucuna inandırılmalıdır (Sever, 2003: 130).

Çocuk kitapları, dilsel ve görsel olarak çocuğun sanat eğitimini başlatan ve zenginleştiren araçlar olarak bilinir. Bu nedenle çocuklara duygusal nitelikte arzulan katkıyı sağlayabilmesi için eserlerin, duygusal sığılıktan uzak olması gerekmektedir. Çocuk kitaplarında duygu aşırı derecede zorlanmamalıdır. Eğer kitaplarda birçok dramatik olay peş peşe gelirse, çocuk okurlar duygu denetimini kaybeder ve duygularının güdümü altına girer (Sever, 2003: 130).

İzlek veya **tema** olarak karşımıza çıkan kavram, kitaplarda konu işlenişi ve geliştirilişi ile ortaya çıkan soyut anlamlardır. Bir metnin çocuklar üzerindeki yazınsal etkisinin artması için konu ve izlek arasında güçlü bir bağ bulunmalıdır. Çocuk edebiyatında, metin içerisindeki izleklerin kendi aralarında anlamsal olarak etkileşimi, çocuğa göreliliği, konu ve izlek bütünleşmesi gibi değişkenler inceleme konusu olmalıdır. Çocuk kitaplarında izlek, insana özgü duygu durumlarını yansıtmalıdır. Ayrıca, çocuklar, kaynağını sevgiden alan konularda gülmeli, düşünmeli, duymalı, hüzünlenmelidir. Dostluk, çalışkanlık, barış ve paylaşma kavramlarının yüceliği sezdirilmeli, güven duyguları geliştirilmelidir (Sever, 2006).

Çocuk edebiyatında **karakter** kavramı, yazar tarafından geliştirilmiş, biçim verilmiş olan kahramanların tamamını somutlayan bir kavramdır. Bir öyküde olayı yönlendiren en önemli kişi, “başkişi” veya “temel kişi” olarak adlandırılır. Anlatılanlarla doğrudan bir ilgisi olmayıp dolaylı şekilde var olan kişilereyse “yan kişiler” denir. Çocuklar, eserlerdeki kahramanların kişilik özelliklerinden etkilenmeleriyle kahramanın davranış, eylem ve düşüncelerine öykünmektedirler. Bu nedenle yazarlar insan hayatından kişileri değiştirerek yapıtlarına almalı ve bunu çocuklara hissettirmelidir (Sever, 2006). Ancak bu kavram çocuk edebiyatında epey sorun haline gelen konulardan biridir. Karakterler genel itibarıyla ana akım edebiyattan basite indirgenerek çocuk edebiyatına aktarılmaktayken sorun olarak karşımıza çıkıyor olması kaçınılmazdır (Karataş, 2014).

Çocuk edebiyatı ve ilk gençlik edebiyatının var olması **dil ve anlatımla** olur. Dil ve anlatımın iki temel ilkesi ise yalınlık ve içtenliktir (Şirin, 2012: 49). Çocukların okuma kültürü edinmiş bireyler olarak hayata katılmalarında, daha çocukluk yıllarından itibaren karşılaştıkları metinlerin dilsel niteliklerinin iyi olması en önemli etkenlerden

biridir. Bu nedenle çocukları Türkçe anlatım gücünün yüksek olduğu, dilsel olanakların düzgün bir şekilde kullanıldığı metinlerle karşılaştırmak ebeveynlerin ve öğretmenlerin en önemli görevleri arasındadır (Sever, 2006).

İleti, sanatçının yapıtı oluşturma nedenidir. Bir başka deyişle sanatçının çocuğa aktarmak istediği duygu ve düşünce; onlara iletmek istediği asıl düşünce ve onlarda oluşturmak istediği temek duyarlılıktır. Yazarın düş gücüyle oluşturduğu anlamlar, metinlerdeki iletiyi oluşturur. Yazınsal metinlerde yaşam ve insana yönelik bir duyarlılık oluşturmak ön planda olduğu için bu tür metinler, bilgi vermekten çok çocukların duygu ve düşünce dünyalarında güzel duyu etkiler oluşturarak onlara yaşantı edindirme sorumluluğunu taşır. Bu durumlarda okurun kendi yaşamındaki tecrübelerinden hareket ederek kitaptaki olay ve durumları çözmesi, verilmek istenilen mesajı alması beklenir (Sever, 2006).

Çevre, insanların ilişkilerini biçimlendirdiği ve yaşamını sürdürdüğü ortamdır. Bu nedenle, insanı anlatan edebiyat kaynaklarında, insanı var eden çevrenin de ele alınması gereklidir. Çocuk edebiyatı yapıtlarında kahramanlar, kahramanların çevreleri ve dış unsurlarla yaşadıkları etkileşimin sonucunda onların yaşamında ne gibi öneminin var olduğu çocuk okurlar için tam bir yaşam kaynağı olabilmektedir (Sever, 2006).

Çocuk edebiyatı yapıtlarının **temel eğitim ilkeleri** bakımından sınanmasından önce yapıtın iç ve dış özelliklerinin yukarıdaki ölçütlere göre incelenmesi gerekmektedir. Yapıt, iç ve dış özellikleri bakımından uygunluk taşıyorsa, temel eğitim ilkelerine uygunluğu incelenir. Bu aşamada kitabın evrensel değerlere uygun olup olmadığı ve çocuk okurun gelişim özelliklerine uygunluğu incelenir (Sever, 2006).

"Çocuk gerçekliği, çocuk bakışı ve çocuğa görelilik çocuk edebiyatının var oluşunu sağlayan üç temel kavramdır" (Şirin, 2012: 70). Dolayısıyla iyi bir çocuk edebiyatı yapıtında, **çocuğa görelilik** ilkesinin de göz önüne alınması gerekmektedir. Çocuğa görelilik kavramı tarihsel olarak çocuğa bakış açısının değişmesiyle birlikte sürekli değişim gösteren bir kavramdır (İpşiroğlu, 2006). Bu ilkeye dayalı olarak yazılmış çocuk edebiyatı yapıtları, okul öncesinden başlayarak ergenlik dönemine gelinceye kadar çocukların dilsel gelişiminin yanında kişilik, bilişsel ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Şirin, 2012: 57). Çocuk edebiyatı yapıtları esasında edebiyat olma kaydıyla; dil ve anlatım, sözcük seçimi, konu, düzey vb. bakımından çocuğa göreler. Çocuğa göre oluşturulmuş bir edebiyatın başlıca amacı, çocukların okuma ilgisini artırmak, çocukları sıkmadan düşündürmek, kendisi ve çevresi hakkında var olan düşüncesini etkin hale getirmektir (Dilidüzgün, 2004). Dolayısıyla çocuğu merkeze alarak yola çıkan bir edebiyatın temel kaygısı yine çocuğa göreliktir (Gökçe ve Sis, 2011). Bir çocuk edebiyatı yapıtının çocuğa göreliği, çocukların ihtiyaçlarını karşıladığı kadardır. Öyle ki çocuğa görelilik kavramı çocuk edebiyatı yapıtlarıyla sınırlı değildir. Ders kitapları da dâhil olmak üzere çocuklara sunulan materyallerin tümü çocuğa göre olmalıdır (Karababa, 2006). Çocuk edebiyatında karşılaşılan metinlerde hem türlerin temel özellikleri sezdirilebilmeli hem de içeriğin, çocuk yaşamıyla ilişkilendirilebilecek cinsten, çocuk düzeyine, duygu ve düşünce dünyasına uygun seviyede olmalıdır. Bu noktada en çok dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de çocuklara yönelik hazırlanan yapıtların çocuksu değil, çocuğa göre olmasıdır (Kaya, 2006).

Bu noktada çocuk edebiyatı yapıtlarında tasarım özellikleri ve içerik özellikleri ayrı ayrı incelendikten sonra, yapıtın, tamamının çocuğa göre olup olmadığı belirlenmelidir (Sever, 2006).

Literatür tarandığında Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın üzerine yapısal özellikler ve temel eğitim ilkeleri bağlamında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Eser, ülkemizde ilgi gören çeviri çocuk edebiyatı yapıtlarından biri olduğu ve filme uyarlanan ender yapıtlardan olduğu için bu çalışma gerekli görülmüştür. Eserin Makbel Oytay ve Celâl Üster olmak üzere iki farklı çevirmeni bulunmaktadır, ancak yapılan literatür araştırmalarına göre Türkçenin anlatım gücünü daha iyi kullandığı için Can Çocuk Yayınları tarafından basılan, Celâl Üster'in (Levent, 2010) çevirisinin 64. basımı incelenmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı; Roald Dahl tarafından kaleme alınmış, Celâl Üster tarafından Türkçeye çevrilmiş olan Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı eseri dış yapı ve iç yapı özellikleri ile temel eğitim ilkeleri açısından incelemek ve eseri çocuğa görelilik ilkesi çerçevesinde değerlendirmektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. “Charlie'nin Çikolata Fabrikası” adlı çocuk yapıtı, dış yapı özellikleri (boyutlar, kâğıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler) açısından çocuğa görelilik ilkesine uygun mudur?
2. Eser, iç yapı (konu, plan, izlek, karakterler, dil ve anlatım, iletiler, çevre) özellikleri açısından çocuğa görelilik ilkesine uygun mudur?
3. Eser, temel eğitim ilkeleri açısından çocuğa görelilik ilkesine uygun mudur?

Söz konusu çalışma, ülkemizde çocuklar tarafından okunan çeviri çocuk edebiyatı yapıtlarından biri olan Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın yapısal ve eğitsel özelliklerine dönüt vereceği ve ortaya koyacağı için önemlidir.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde yapılmıştır. Veriler, doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. Doküman incelemesi yöntemi, araştırılması hedeflenen olgu ve oldular hakkında bilgileri içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189).

Verilerin Analizi

Eserden doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz yöntemi, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239).

Bu çalışmada öncelikle kavramsal çerçeve ışığında oluşturulan araştırma sorularından hareketle veri çözümlemesi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Ana kategoriler “dış yapı özellikleri”, “iç yapı özellikleri” ve “temel eğitim ilkeleri” olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada kategorilerin ve alt kategorilerin belirlenmesine Sever (2006)'in çalışmasındaki başlıklar kaynaklık etmiştir. Veriler, aşağıda belirlenen alt kategoriler halinde düzenlenip sunulmuştur:

a. Dış Yapı (Biçimsel) Özellikleri

1. Boyutlar, 2. Kâğıt, 3. Kapak-Cilt, 4. Sayfa Düzeni, 5. Harfler, 6. Resimler.

b. İç Yapı (İçerik) Özellikleri

1. Konu, (a. Çatışmalar, b. Rastlantısallık, c. Abartılmış Merak, d. Aşırı Duygusal-
lık.), 2. Plan, 3. İzlek, 4. Karakterler, 5. Dil ve Anlatım. 6. İletiler, 7. Çevre

c. Temel Eğitsel Özellikler

Araştırma kapsamında, Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıt, araştırmacı tarafından dikkatlice incelenip okunmuş, belirtilen ulamların çocuğa görelilik ilkesini gerçekleştirip gerçekleştirmediği saptanmıştır. Bu bağlamda araştırmacı tarafından belirtilen ulamlara uyan alıntılar, tırnak içerisinde bir Word dosyasına yazılmış ve daha sonra yine araştırmacı tarafından gözden geçirilmiştir. Daha sonra bulgular tanımlanmış, gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Roald Dahl tarafından kaleme alınan Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın ilk baskısı 1989 yılında yapılmış olup; bu çalışmada, Can (Çocuk) Sanat Yayınları tarafından 2019 yılında basılmış 64. baskısını incelenmiştir. Bulgulardan önce Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın geniş ve ayrıntılı olay akışı verilmiştir:

Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın geniş ve ayrıntılı olay akışı

Yazarın, kitabın arka kapağında ve yapıtın başında da belirttiği gibi kahramanımız Charlie; annesi, babası, iki ninesi ve iki dedesiyle birlikte büyük bir kentin bitiminde küçük kulübelere yoksul bir yaşam sürmektedir. Ailenin tek çalışanı olan Charlie'nin babası Bay Bucket bir diş macunu fabrikasında macun tüpüne kapak takma işiyle uğraşmaktadır. Aldığı maaş, aileye zor yetmektedir. Evlerinde yemek olarak pek fazla bir şey yoktur. Sabah kahvaltıda margarin ve ekmek, öğle yemeğinde haşlanmış patates ve lahanaya, akşam yemeğinde ise lahana çorbası, ailenin sabit menüsüdür. Hatta bazı durumlarda günde bir öğün yedikleri bile olmaktadır. Charlie, çikolataya bayılmaktadır. Ancak, geçimleri zor olduğu için yılda bir kere doğum gününde çikolata yiyebilmektedir. Her doğum günü geldiğinde Charlie'ye ailesi tarafından meşhur Wonka çikolatası alınmaktadır. Wonka çikolatası, Charlie'nin evinin yakınında bulunan Bay Willy Wonka'nın fabrikasında üretilmektedir ve çok meşhurdur. Fabrika, yöre halkı tarafından çok esrarengiz olarak bilinmektedir ve merak edilmektedir. Sebebi, Bay Wonka'nın, yıllar önce çalışan işçilerin meşhur çikolata tariflerini başka fabrikalara verdikleri için fabrikayı kapatıp, bir süre sonra yeniden açmasıdır. Ancak bu açma işlemi, orada yaşayan insanların merak duygusunu yüksek derecede kabartmıştır, çünkü fabrikaya artık işçiler girip çıkmamaktadır. İşçilerin girip çıkmamasına karşın, üretim de durmadan devam etmektedir. Çikolata yüklemesinde bile kimse görünmemektedir; döner kapıdan çikolata yığını geçip doğrudan araçlara yüklenmektedir. Halk, içeride kimlerin çalıştığını merak etmektedir. Öyle ki Charlie bile bu esrarengiz gibi görünen hikâyeyi büyüklerinden sürekli dinlemek istemektedir. Bir gün gazetede Bay Wonka'nın bir açıklaması yer almaktadır. Bu açıklamada çikolata kâğıtlarının içerisine beş tane altın yıldızlı bilet konulduğunu, bu biletleri bulan çocukları fabrikasını gezmekle ve ömür boyu yetecek çikolata ile ödüllendireceğini belirtmiştir. Birçok insan artık Wonka'nın fabrikasını gezmek için yarışa girmiş, gangsterler bile hile ile altın biletleri bulmaya çalışmıştır. Altın bilet bulan ilk talihli, dokuz yaşında, kilolu bir çocuk olan Augustus Gloop'tur. Augustus adlı çocuk,

çok çikolata yemektedir ve annesine göre bileti bulması normaldir. Altın bileti bulan ikinci talihli ise uzak diyarlardan olan Veruca Salt'tır. Bilet, Veruca'nın babasının fıstık fabrikasındaki işçilerin önüne bir yığın çikolatayı yığıp, fıstık yerine sabahtan akşama kadar çikolata kâğıdı ayıklama ile uğraşmalarının sonucunda bulunmuştur. İkinci biletin ertesi günü Charlie'nin doğum günüdür ve Wonka çikolatası yiyecektir. Doğum günü geldiğinde ne kadar ümitlendiyse de bilet ona çıkmamıştır. Daha sonraki zaman zarfında aynı gün iki bilet birden bulunmuştur. Üçüncü bilet Bayan Violet Beauregarde tarafından çiklet çiğnemeyi bırakıp, çikolata yemeye başlamasıyla bulunmuştur. Dördüncü bilet ise Mike Teavee tarafından bulunmuştur. Mike, televizyon izlemeyi çok sevmektedir ve gangster filmlerine bayılmaktadır. Beşinci bileti bulmak için Charlie'nin dedesi Joe Dede, yastığının altındaki tek gümüş parasını, Charlie almak istemese de ısrarla vermiştir. Ancak o aldıkları çikolata da beşinci bilet çıkmamıştır. Bu sıralarda aile bir lokma ekmeğe muhtaç kalmıştır. Kendi öğünlerinden kesip Charlie'ye vermek istemektedirler. Charlie, bir okul çıkışında eve giderken yerde elli peni bulmuş, alıp biraz düşündükten sonra bakkala gidip bir tane Wonka çikolatası alıp kalanını annesine vermeyi düşünmüştür. Bakkalda, çikolatayı alıp yedikten sonra 45 peni kalmış, dayanamayıp bir çikolata daha istemiştir. Bu sırada bir mucize gerçekleşmiş ve altın bilet Charlie'ye çıkmıştır. Büyük bir sevinç ve daha sonrasında halkın üzerine gelişiyle çekinmiş olan Charlie evine koşup ailesine durumu anlatmıştır. Bilette, ailesinden biri ile gelmesi istenmektedir ve Joe Dede gitmek istemiştir. Öyle ki ayağa bile kalkmaya dermanı olmayan doksan altı yaşındaki Joe Dede, heyecanlanmış ve ayağa fırlamıştır. Büyük gün gelmiş, aileler ve onları izleyen halk Wonka'nın fabrikasının önünde beklemeye başlamışlardır. Nihayet vakit gelmiş, diğer dört çocuk; anne babaları ve Charlie ile Joe Dede de içeri girmişlerdir. Daha ilk girer girmez büyülenmeye başlamışlardır. Fabrika, çok özenli ve büyüleyici biçimde tasarlanmıştır. Öyle ki çikolatadan ırmaklar bile bulunmaktadır. Kurguda, fabrikada çalışanların, Bay Wonka tarafından uzak diyarlardan getirilen ilkel bir kabile olan Umpa Lumpa'ların olduğu ortaya çıkmıştır. Bay Willy Wonka, çocuklara fabrikayı gezdirmekte ve bu esnada söylenenin aksini yapan çocukların başına işler açılmaktadır. Kurguda, çocukların zaafalarının olduğu konularda başlarına işler gelmektedir. Yemek yemeyi seven çocuk, yeme zaafı yüzünden, çiklet çiğnemeyi seven çocuk çiklet zaafı yüzünden, televizyon izlemeyi seven çocuk televizyon yüzünden vs. geziden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Gezinin en sonunda, uslu duran çocuk olan Charlie, Bay Wonka'nın fabrikasının başına geçirilmiştir. Kurgunun sonunda, Bay Wonka, çok yaşlandığını ve çikolata fabrikasına bakacak olan çocuğu seçmek için böyle yaptığını açıklamıştır. Charlie ve ailesi yapıtta geçen büyük cam asansöre binerek fabrikanın içerisinde yaşamaya başlamışlardır.

Bulgular ve Yorumlar

Roald Dahl'ın, Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı çocuk romanına yönelik yapılmış olan çalışmada elde edilen bulgular şöyledir:

1. Charlie'nin Çikolata Fabrikası Adlı Çocuk Kitabının Dış Yapı Özelliklerine İlişkin Bulgular

1.1 Boyutlar: Kitabın boyutları 12,5x19,5 cm olarak ayarlanmıştır. Ayarlanmış olan bu boyutlar çocukların kitaplık oluşturmalarına uygun niteliktedir. Kitabın ağırlığı ve hacmi çocukların taşıyabileceği cinstendir.

1.2 Kâğıt: Kitabın kâğıdı mat renkli ve dayanıklı türdendir. Kâğıt, kolay kırılıp yıpranmayan türdendir. Kitapta kullanılan kâğıt, çocukların göz sağlığında herhangi bir soruna yol açmayacak olan ikinci hamur kâğıttır. Resimlerin ve yazıların gölgeleri yer yer kâğıdın arkasına düşse de okumaya engel teşkil edecek nitelikte değildir.

1.3 Kapak-Cilt: Kitabın kapağındaki resim kitabın konusuyla ilgilidir ve estetiklidir. Ana karakter olan Charlie ve çikolata fabrikasının sahibi olan Bay Willy Wonka'nın bulunduğu resimde, Charlie'nin elinde bir de altın bilet görünmektedir. Gerek kapak tasarımı gerekse kapaktaki görsel, içeriğe uygun niteliktedir. Öykünün kahramanı Charlie'nin, altın bileti bir şekilde kazanacağı kitabın kapağındaki resimden anlaşıl-maktadır. İçeriği yansıttığı için çocuğun beklentilerini karşılamaktadır. Ön kapaktaki ve arka kapaktaki resimler, çocuğun düşünce dünyasına hitap ederek kitabın içeriği ile ilgili fikir sahibi olmasına yardımcı olmaktadır. Kitabın arka kapağında yer alan tanıtım yazısı, içeriği yansıtmakta ve yapıtın öyküsüyle ilgili çocuklara ipuçları ver-mektedir. Kitabın kenarları düzgün ve çapaksızdır. Bu bağlamda Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıt, kapak tasarımı bakımından başarılı denebilir.

Cilt, sağlam ve özenlidir. Kitap, tel zımba değil, kitabın sırt bölümünden sağlam tutkalla yapıştırılmıştır. Elle kavrama bakımından rahattır. Kitabın kapağı, kalın bris-tolden yapılmıştır. Forma sayısının yeterli olmasından dolayı kitabın sırt kısmında kitap ve yazar hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bağlamda, kullanılan kitap kapağı ve ciltleme, çocuğu kitaba yönlendirecek ve çocuğun kitapla arkadaşlık kurmasını sağla-yacak niteliktedir.

1.4 Sayfa Düzeni: Sayfaların kenarlarındaki boşluklar, göze hoş gelen ve çocuğun okumasını rahatlatarak biçimde düzenlenmiştir. Sayfaların satır boşlukları normal olarak ayarlanmış ve tek sütun olarak düzenlenmiştir. Sayfadaki sağ ve sol kenar boş-lukları 1,5 cm, üst boşluk 1,6 cm, alt boşluk 2,3 cm'dir. Metin – resim dengesi bakı-mından, sayfaların genellikle metin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Kitap 11 yaş ve üzeri olduğu için bu değerler uygun olarak görülmüştür. Resim – metin ve sayfa kenarlıkları bir bütünün parçaları olarak görülmektedir.

1.5 Harfler: Eserde kullanılan harflerin puntoları 12'dir. Kitap, okunabilirlik -renk, biçim, harflerin büyüklüğü- bakımından seslendiği yaş grubu açısından uygun-dur. Kitap, çocuğun rahatlıkla okuyabileceği özelliklere sahiptir. Çocukların, harfleri tanımalarına yardımcı olmakla birlikte okumayla ilgili kolaylığa sahiptir. Bu hususta çocukların duraksamalarına yol açmayacak niteliğe sahiptir.

1.6 Resimler: Kitabı resimleyen Quentin Blake'nin resimleri oldukça sanatsal nite-likler taşımaktadır. Kullanılan resimler, karakalem çalışması şeklinde oluşturulmuş-tur. Niteliği yüksek görsel uyaranlar da metin olarak kabul gördüğünden resimlerin de okunabilirliği yüksek olmalıdır. Kitapta kullanılan resimler çocuğun, isteklerine uygun olarak düzenlenmiş ve çocukların beğenisini kazanacak şekilde ayarlanmıştır. Resimler toplam metnin $\frac{1}{4}$ 'ü şeklinde ayarlanmış ve dilsel metni tamamlar nitelikler taşımaktadır. Bu oran, on yaş üzeri okuyucular olduğu için çocuğa görelilik ilkesine uygundur. Resimler konuya uygun ve sayfa düzeninde birlik sağlamaktadır. Fotoğraf gerçekliği olmadan çocukların düşünce dünyasında okuduğu metni anlamlandırıp, oluşturabileceği resimler kullanılmıştır.

2. Charlie'nin Çikolata Fabrikası Adlı Yapıtın İç Yapı Özelliklerine İlişkin Bulgular

2.1 Konu: Yapıt, Charlie adlı yoksul bir çocuğun çikolataya olan sevgisini ve fabrikaya girmeyi ne kadar çok istediğini, girdikten sonraki büyülenmesini ve en sonunda fabrikanın yeni yöneticisi olmasını ele almıştır. Bu kavramlar, çocuğa göre şekilde işlenmiş, çocuk gerçekliği göz önüne alınarak fantastik bir öykü ortaya konmuştur. Yapıtta, en başlarda hüznün hâkimken daha sonraları komik olarak nitelendirilebilecek kavramlar ele alınmış ve heyecan sağlanmıştır. Eser, çeviri olmasına rağmen evrensel duygu ve davranışları ele almasından ötürü kültürel zemine uygundur. 11+ yaş grubuna hitap eden eser çocuk gerçekliğine ve onların duygu dünyalarına hitap edecek konulardan faydalanmıştır.

2.1.1 Çatışmalar: Bir çocuk edebiyatı eserinde, yapıtın ilgi çekici olması için çatışmalar bulunmalıdır. Eserde yer alan çatışmalar çocuğun duygu dünyasına uygun olup herhangi bir siyasî, ideolojik veya politik güdülemeye yer vermeyecek şekilde düzenlenmiştir. Çatışmalar, çoğunlukla aile, doğa vs. içerisinde olmadan; doğrudan kişilerin birbiriyle olan çatışmalarıdır. Eserde bulunan çatışmalar, heyecanı üst seviyede tutmayı başaramıştır. Çatışma kavramı; kişinin kendisiyle olabileceği gibi, ailesiyle, doğayla veya toplumla da olabilmektedir. Çatışmalarla ilgili bulgular:

- a. **Kişinin Kendisiyle Olan Çatışması:** Eserde kişinin kendisiyle olan konuşması geçmemektedir. Yapıtta, kişinin kendisiyle olan çatışmasına verilebilecek en iyi örnek Charlie'nin yerde bulduğu 50 peni parayı alıp almamadaki kararsızlığıdır.
- b. **Kişi x Kişi Çatışması:** Eserde belirgin şekilde kişi x kişi çatışmalarına rastlanmaktadır. Özellikle Bay Willy Wonka, Charlie ve dedesi hariç diğer çocuklar ve aileleriyle çatışmalar bulunmaktadır. Verilebilecek en belirgin örnekler:
 - “Bayan Gloop, kocasına “Ne dikilip duruyorsun orada” diye haykırdı. “Bir şey yapsana!”
Ceketini çıkarıp çikolata ırmağının içine atlamaya hazırlanan Bay Gloop, “Senin dediğin olsun, yapıyorum işte!” dedi.
 - “Bay Wonka kibarca, “Bana sorarsan biraz sabret,” dedi. “Görüyorsun, henüz tam bitmiş değil. Bir iki şey daha...”
Violet, “Of be, kes artık!” diye bağırdıktan sonra tombul eliyle çekmedeki çikleti kaptığı gibi ağzına attı. Bay Wonka'nın tılsımlı çikletini cak cak çiğnemeye başladı.”
 - “Bay Wonka, Umpa Lumpalara, “Küçük hanımı kayığa kadar yuvarlayın,” dedi, “hemen Meyve Sıkma Odasına götürün.”
“Meyve sıkma odası mı?” diye bağırdı Bayan Beauregarde. “Kızıma ne yapacaklar orada?”
 - Mike Teavee hemen atıldı, “Nedir bu Tele-Çikolata?”
“Evladım iki dakika sık dişini, pat diye sözümü kesme!” dedi Bay Wonka.

- c. **Kişi x Toplum Çatışması:** Eserde kişi x toplum çatışmasına, araştırmacı tarafından rastlanılmamıştır.
- d. **Kişi x Doğa Çatışması:** Eserde, kış mevsimi gelince Bucket ailesinin çektiği zorluklar; Charlie'nin kış mevsiminde okul ve ev arasındaki yolculuğu örnek olarak verilebilir.
 - "Yazları o kadar kötü sayılmazdı ama kış bastırды mı evin içinde sabaha kadar dondurucu yeller eser, bütün gece tir tir titrerlerdi."
 - "Karın ardından müthiş bir fırtına koptu, dondurucu rüzgâr günlerce dinmek bilmedi. Soğuk iliklerine işliyordu! Charlie neye dokunsa buz gibiydi, kapının önüne adım atamıyordu, rüzgâr yanaklarına kırbaç gibi çarpıyordu."

2.1.2 Konunun Yapılandırılmasını Zayıflatan Ögeler

- a. **Rastlantısallık:** Rastlantısallıkla kurulmuş bir öykünün çocuğa göre bitirilmesi çok zordur. Kitap, rastlantısal sonuçla bitmemektedir. Bunun başlıca nedeni kitabın ismidir. Kitap isminde, öyküyle ilgili ipucu verilmiştir. Dolayısıyla çocuk okur, beklediği sonuçlardan biriyle karşılaşmıştır.
- b. **Abartılmış Merak:** Kitapta merak ögesi çocuğun duygu evrenine uygun olarak verilmiştir. Öykü her an yeni, çocuğa göre ve heyecanlı olaylar bütünü ile sarılmıştır.
- c. **Duygusalılık:** Öykü, aşırı duygusallığın bulunmadığı şekilde yapılandırılmıştır. Yapıtın en başlarında ailenin durumunun içler acısı oluşu, bir lokma ekmeğe muhtaç oluşları gibi durumlar okura acıklı bir duygu durumu vermektedir. Ancak daha sonraları altın biletin bulunması ile birlikte bu acıklı duygu durumu kendisini fantastik bir öyküye bırakmıştır.

2.2 İzlek: Metnin izlediği ana tema büyüklerine karşı gelmemenin ve uslu durmanın her zaman kazandıracığıdır. İzlek (tema) ve konu arasında oldukça güçlü bir ilişki kurulmuştur. Metnin neredeyse tamamında uslu olamamakla ilgili öğelere yer verilse de iyiliğin önemi öykünün içerisinde ve özellikle en sonunda sezdirilmiştir.

2.3 Plan: Kitapta anlatıcı, gözlemci olarak aktarım yapmıştır. Mantıksal olarak herhangi bir plan hatasına rastlanmamıştır. Eserdeki olaylar tamamen belli bir olay örgüsü içerisinde verilmiştir. Söz konusu öyküde, merak ögesi kitabın sonuna kadar diri tutulmuştur. Kitapta gereksiz ayrıntılara yer verilmemiştir.

2.4 İletiler: Kitabın ana amacı, ders vermek değildir. Eserdeki temel amaç çocuğa duyarlılık kazandırmak, onların uslu olmalarını ve büyüklerine karşı gelmemelerini sezdirerek onlarda duygu durumu oluşturmaktır.

- a. **Ana İleti:** İnsan yaşamında önemli olan şeyler; her istediğini anında elde etmek değil, akli başında davranmaktır. İnsan yaşamını zenginleştiren bu durumları küçük çıkarlar uğruna kaybetmemek gerekir.

b. Yardımcı İletiler:

- İnsan küçük şeylerle mutlu olabilmeyi bilmelidir.
- Uslu olmak her zaman kazandırır.
- Her istediğinde elde edilen şeyler bazen insanları kötü etkileyebilir.

2.5 Karakterler: Yapıtta gerek ana karakter gerekse diğer karakterler ustaca yapılandırılmıştır. Eseri eline alan herhangi bir çocuk evrensel değerlerle karşılaşmakta ve onları kendinde hissedebilmektedir. Öykünün kahramanı en başlarda devingen ve açık bir karakterdir. Çikolata fabrikasına girdikten sonra devingen karakter Charlie, biraz daha durağan karaktere döndürülür ve öykünün başlarında durağan karakter olan Bay Wonka biraz daha aktif hale gelerek devingenleştirilmektedir. Öykünün sonunda ise her iki karakter de devingen bir hal almaktadır.

Charlie'nin Çikolata Fabrikası'nda karakter sayısı oldukça fazladır. Bunlar; Charlie, babası, annesi, iki büyükannesi, iki büyükbabası, Bay Wonka, bakkal, Charlie'den farklı dört çocuk ve bu dört çocuğun anne ve babalarıdır. Kahramanların ruhsal görünüşleri gerçeğe yakın olarak oluşturulmuştur. Bu kapsamda öyküyü okuyan çocuk iyi olan karakteri kendisine örnek olarak seçip alabilir ve onunla özdeşleşebilir. Ancak burada önemli noktalardan birisi de yazar Dahl'ın karakterleri kimsenin yorumlamasını istemeyecek kadar ayrıntılı bir anlatımla çizmesidir. Asla yorumlamaya açık olmayan, fikir yürütmeye fırsat vermeyen betimleyici bir anlatım söz konusudur.

2.6 Dil ve Anlatım: Metinde kullanılan cümleler kısa ve özündür. Bu nedenle okuyucu olan çocuklar için anlaşılması kolaydır. Söz konusu kitapta akıcı, duru, açık çocuk okuyucunun diline yakın güzel ve etkili bir biçim kullanılmıştır. Kitap çeviri olmasına rağmen çocukların kelime dağarcıklarını geliştirmeyi esas alan deyimler kullanılmıştır. Kitaptaki devrik cümleler genellikle karşılıklı konuşmaların olduğu bölümlerde dir. Ancak bu devrik cümleler kitabın anlaşılabilirliğinde herhangi bir aksaklık oluşturmamıştır.

- *“Rica ederim tartışma evladım!”*

Öyküde dil, etkin, açık ve anlaşılır biçimde çocuğa göre kullanılmıştır. Eser çeviri ve fantastik bir roman olması nedeniyle şiirsel öğelere çok fazla yer verilmemiştir. Ancak kitabın içerisinde çocukların söz varlığını geliştirici nitelikte sözcükler ve deyimler bulunmaktadır.

Sözvarlığı

Öyküde çocukların söz varlığını geliştirici nitelikte deyimler kullanılmıştır. Hikâye başlangıcındaki isimden hikâye içerisindeki sözcüklere kadar söz varlığını geliştirici öğeler bulunmaktadır.

- *“Aile Bir Lokma Ekmeğe Muhtaç”*
- *“Hele pahalı eldiven giymiş kadınlar! Yıldırım vurmuşa dönerler, ifrit kesilirler.”*

Ancak bunların yanında bir de çocukların söz varlığını olumsuz yönde etkileyebilecek argo sözcükler, cümleler ve Türkçe olmayan deyimler bulunmaktadır.

- *"Artık bacalardan duman yükselmiyordu, makineler stop etmişti."*
- *"Resimde görülen dokuz yaşındaki oğlan tam bir yağ tulumuydu, hani şu şişko patates dediklerinden. Belli ki lapacının tekiydi, her yanından bingil bingil etler fışkırıyordu. Tombul yüzüne kondurulmuş iki kuş üzümünü andıran ufacık gözleriyle arsızca bakıyordu."*

2.7 Çevre: Kitapta, yazar tarafından oluşturulan çevre burjuvazi bir çevredir. Sanayi devriminden sonra ortaya çıkan fabrikalaşmanın izleri görülmektedir. Şehirde bir çikolata fabrikası bulunmaktadır. Çevrede yaşayan insanlar açısından bu durum gayet normal karşılanmaktadır. Ancak günümüzde yaşayan çocuklar, bu kitabı okuduklarında söz konusu durum onlara uzak gelebilmektedir. Ancak kitapta çevre betimlemeleri ve anlatımları yazar tarafından iyi oluşturulmuştur. Okurlar, kitabı okurken düşünce dünyalarında söz konusu çevreyi canlandırabilmektedirler.

3. Charlie'nin Çikolata Fabrikası Adlı Yapıtın Eğitsel İlkelere Uygunluğu Açısından Bulgular

Yazar, kurguladığı olaylarla ve bu olayları okuyucuya aktarış biçimiyle okurla yakınlık kurmayı başarabilmiştir. Bunun yanında kitabın çevirmeni de aynı şekilde bazı durumları Türkçeye aktarıta iyi bir biçimde okuyucu ile iletişime geçebilmiştir. Oluşturulan kahramanlardan Charlie, çocukların özdeşim kurabileceği bir yapıdadır. Kitaptaki anlatım, çocukların kavramsal gelişimlerine katkı sağlayacak niteliktedir. Türkçenin anlatım kuralları ve özellikleri kitapta iyi bir şekilde kullanılmıştır. Bazı yerlerde yazım yanlışları olmakla birlikte genel anlamda kitapta Türkçenin anlatım olanakları iyi kullanılmış ve bunlar çocuğa sezdirilmiştir. Ancak kitap fantastik olduğu için çocuklarda tam anlamıyla gerçek hayatla özdeşleşme sağlanamayabilir. Bunun yanında kurgunun tümünde zengin ve fakir arasında ön yargı oluşturulmuştur. Elenen dört çocuğun dördünün de zengin ve ebeveyn/büyük sözü dinlemiyor olması, Charlie'nin ise fakir ve büyüklerinin sözünden çıkmıyor olması bahsedilen durumu ortaya koymaktadır. Çocukların, bu kitapta "iyi, güzel, hoş" kavramlarının yanında saygı ve alçak gönüllülük kavramlarıyla olaylar aracılığıyla örtük olarak karşılaştığı ve bu kavramlarla özdeşim kurabileceği söylenebilir. Kitap tam anlamıyla bir bütün olarak değerlendirildiğinde çocuğa görelilik ilkesine uygunluğu göze çarpmaktadır. Ancak tüm bunların yanında Charlie haricindeki dört çocuğun altın bileti kazanmak için denedikleri yolların ve fabrikaya girdikten sonraki gerçekleştirdikleri neredeyse tüm eylemlerin "tüketici toplum" algısı yaratabileceği de saptanmıştır.

Sonuç:

Kitabın içerik özellikleri, dış özellikleri ve bunun yanında temel eğitim ilkeleri bakımından çocuğa göre olması, çocuklara okuma alışkanlığı ve kitap okuma zevki kazandırır. Bu nedenle bu özelliklerin bir çocuk kitabında çocuğa göre olması gerekmektedir (Sever, 2003; Şirin, 2014). Bu çalışmada Roald Dahl tarafından yazılmış, Quentin Blake tarafından resimlenmiş, Calâl Üster tarafından Türkçeye çevrilmiş Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı eser iç yapı özellikleri, dış yapı özellikleri ve temel eğitim ilkeleri bakımından incelenmiştir. Sonuç olarak kitabın çocuk okurlar tarafından uygun eğitsel ve yapısal özellikler barındırdığı görülmüştür. Bazı noktalarda çocuğun yaşına göre (11+) argo sözcükler ve benzetmeler verilmiş olsa da kitap genel anlamda çocukların dünyasına seslenir nitelik taşımaktadır. Çevirilerde bazı sözcük ve deyimlerin Türkçe kullanılması da çocuk okuru yazarın kültüründen uzaklaştırarak kendi içerisinde yaşadığı kültüre çekmektedir. Baş ve Biros'un (2019) deyimiyle çeviri çocuk edebiyatı eserlerindeki akış ve ileti bozulmadan "yerelleştirme" yapmak eser ve okur açısından oldukça kolaylık sağlayacaktır.

Eser, çocukların bilişsel ve duyuşsal birçok özellik kazanmasına yardımcı olabilir. Ayrıca çocukların fantastik dünyalarına hitap etmesi ve hayal güçlerini teknolojik bakımdan geliştirebilecek nitelikte olması kitap için olumlu yönde izlenim sağlamaktadır. İyi ve uslu bir çocuk olmanın, büyüklerinin sözünden çıkmamanın her zaman için iyi olduğu mesajını sezdirenen eserde, kahramanlar ve okurun bilmediği bir yarışmayı kazananın yine uslu ve büyüklerin sözünden çıkmayan bir çocuk olduğunu görülmektedir. Bu nedenle daha kitabın isminden sezdirilmeye başlanan eserde her şeyin çocuğa göre planlandığı görülmektedir. Ancak tüm bunların yanında tam anlamıyla didaktik bir anlatım benimsenmemiş olsa da Charlie kahraman olarak karşımızda yer alırken diğer çocukların kötü davranışlarının kurbanı olması tam anlamıyla ders niteliğindedir. Mulders (2016), çalışmasında bu sonucu destekleyici olarak hikâyedeki diğer çocukların kahraman olamamalarının altında aç gözlülük, şımarıklık, kötü davranışlar ve bağımlılık nedenlerin olduğunu belirtmiştir. Aynı araştırmada, bu araştırmadan farklı olarak Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtın geri planda cinsiyetçilik içerdiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Kitaptaki anlatım ve olaylar, çocuk okurun kendi yaşamından bir şeylerle buluşmasını sağlamaktadır. Kitap, okurunu diğer yaşam tarzlarıyla ve farklı düşüncelerle buluşturup onları tanıma fırsatı da vermektedir. Özellikle karakterler açısından bakılacak olursa kabaca ve basit oluşturulmuş diğer karakterlere karşı, yoksulluk içinde yaşayan Charlie ile çocuk okurlar tam bir özdeşleşme sağlayabilir. Çalışmanın bu sonucu Merrick'in (1975) sonuçları ile örtüşmektedir. Bu sayede, çocuk okurlar yoksul insanlara karşı kendi içlerinde bir duyarlılık geliştirebileceklerdir. Yazar tarafından, parayla insanların elde ettikleri şeylerin çok önemli olmadığı, önemli olanın insanın içlerindeki sakinliği ve alçak gönüllülüğü dışarı vurması gerektiği sezdirilmektedir. Bu sayede kazananın onlar olacağı mesajını da vermektedir. Charlie'nin Çikolata Fabrikası'nı ele alan bir başka çalışma olan Meor Hissan'ın (2012) araştırmasında da bu sonucu destekleyici olarak çocuk okurlara ahlaki anlamda çok büyük katkı sunan kitabın güven, cesaret ve umut duygusu oluşturması bakımından da çocukları okumaya yönlendirdiği belirtilmiştir. Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı yapıtı inceleyen bir diğer çalışmada (Levent, 2010) da araştırmacı tarafından kullanılan çevirinin daha

etkin ve açık bir dille ortaya koyduğu belirtilmiştir. Bu nedenle Can (Çocuk) Kültür Yayınevi tarafından basılan Celâl Üster tarafından çevrilen eser üzerinde çalışılmış, genel anlamda da kitabın çocuklar açısından uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, Charlie'nin Çikolata Fabrikası adlı eserin okurlar tarafından her okunduğunda farklı sonuçlar verebileceği ve hayata yönelik yeni çıkarımlar sağlayabileceği; açık, anlaşılır ve uygun bir dil kullandığı; çocuklara yaşam ve insan hakkında birçok konuda duyarlılıklar sağlayabileceği görülmüştür.

Çocuk edebiyatı amaç, ölçüt, eğilim, rehberlik, aktarıcılık ve çağdaşlık bakımından çocukları kendisine hedef kitle olarak belirlemiştir. Bu nedenle Türkçe öğretiminde de eğitim ortamlarının başlıca materyallerinden birisi de çocuk edebiyatı eserleridir (Baş, 2015: 1). Dolayısıyla nitelikli bir çocuk edebiyatı, erken yaştaki bireylerin dil gelişimlerine de olumlu yönde katkı yapmaktadır. Eserin bireylerin dil gelişimlerine olumlu yönde katkı yapacağı ve Türkçe öğretiminde bir araç olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir.

Kaynakça:

AYKAÇ, Murtaza ve Çakır İlhan, Ayşe (2014). Çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin konuşma becerilerine etkisi. *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences*, 47: 209-234.

BAŞ, Bayram (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27: 121-136.

BAŞ, Bayram (2015). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

BAŞ, Bayram ve Biros. Yeliz (2019). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde yer alan değerler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, VII(4): 1095-1114.

CANLI, Suna ve Aslan, Canan (2018). Çetin Öner'in "Gülibik" adlı çocuk romanının yapısal ve eğitsel ilkeler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online Dergisi*, XVII(2): 812-833.

CANLI, Suna (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelilik ilkesi. *Dil Eğitimi Ve Araştırmaları Dergisi*, I(1): 98-123.

ÇER, Erkan (2016). Türkçe öğretiminde çocuğa görelilik ilkesine uygun yapıtların önemi. *İlköğretim Online Dergisi*, XV(4): 1399-1410.

DAHL, Roald (2019). *Charlie'nin çikolata fabrikası*. İstanbul: Can (Çocuk) Sanat Yayınları.

DEMİRAY, Kemal (1975). *Türkçe çocuk edebiyatı*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

DEMİRCAN, Candemir (2006). Tübitak çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, II(1): 12-27.

DİLİDÜZGÜN, S. (2004). Okuma eğitimi hedefleri bağlamında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 43-55.

ERKAN, Güneş ve Aykaç, Murtaza (2014). Samet Bahrengi'nin kitaplarıyla kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yazma becerisi ve tutumlarına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, VII(31): 600-610.

GÖKÇE, B. ve Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin "hikâye haritası" yöntemine göre incelenmesi. *Turkish Studies*, VI(3): 1925-1949.

Meor HİSSAN, Wan SYAKİRA (2012). An analysis of the children's characters in Roald Dahl's novel: Charlie and the Chocolate Factory. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, II(1): 83-92.

MULDERS, Marike Frederike (2016). *The presentation of female gender in Roald Dahl's Charlie and the Chocolate Factory, The Witches and Matilda*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Leiden: Universiteit Leiden.

KARABABA, Canan (2006). Ders kitaplarındaki metinlerin çocuğa göreliği. *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri) Kitabı (ss. 77-82)*. S. Sever (Ed.). Ankara: Ankara Üniversitesi.

KARATAŞ, Evren (2014). Çocuk edebiyatında karakter kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33: 60-79.

KAYA, Z. (2006). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin türsel/yazınsal niteliği. *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri) Kitabı (ss. 83-90)*. S. Sever (Ed.) Ankara: Ankara Üniversitesi.

KOLAÇ, Emine., Demir, Tazegül ve Karadağ, Rıhan (2012). Öğretmen adaylarının dil eğitiminde çocuk edebiyatı metinlerinin kullanımına yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 161: 195-213.

LEVENT, Gamze (2010). **Çocuk edebiyatı çevirilerinde karşılaşılan sorunlar. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi)**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

MERRİCK, Anne (1975). The Nightwatchmen and Charlie and the Chocolate Factory as books to be read to children. *Children's Literature In Education*, 16: 21-30.

NEYDİM, Necdet (2003). **Çeviri çocuk edebiyatı**. İstanbul: Bu Yayıncılık.

OĞUZKAN, Ferhan (2001). **Çocuk edebiyatı**. Ankara: Anı Yayıncılık.

SEVER, Sedat (2003). **Çocuk ve edebiyat**. Ankara: Kök Yayıncılık.

SEVER, Sedat (2006). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır?. *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri) Kitabı (ss. 41-56)*. Sever S. (Ed.) Ankara: Ankara Üniversitesi.

SEVER, Sedat (2002). Çocuk kitaplarına yansıtılan şiddet millî eğitim temel yasası ve çocuk haklarına dair sözleşme bağlamında bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35: 25-37.

ŞAHİN, Esin., Çelik, Gamze ve Çelik, Burcu (2012). Anne-babaların çocuk edebiyatı kavramına ilişkin görüşleri (Çanakkale örneği). *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, X(12): 109-125.

ŞAHİN, Güliz (2014). Okul öncesi dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyaran bir resim. *Turkish Studies*, IX(3), 1309-1324.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (2012). **Çocuk ve gençlik edebiyatı ders notları**. İstanbul.

ŞİRİN, Mustafa Ruhi (2014). Edebiyat ve çocuk edebiyatı, edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı* (s.12-31).

ŞİRİN, Mustafa Ruhi ve Kaya, Meral (2016) April Whatley Bedford: "Çocuk edebiyatı ilkökul eğitim programının temelini oluşturmalıdır". *Çocuk ve Medeniyet*, I(2): 21-27.

TÜFEKÇİ Can, Dilek (2014). **Çocuk edebiyatı kuramsal yaklaşım**. Konya: Eğitim Yayınevi.

YALÇIN, Alemdar (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

YAVUZER, Haluk (2001). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

Extended Abstract:

Introduction

Books prepared for children are very important in the cognitive and affective development of children. In other words, individuals from early childhood to the age of 18 should be compared with appropriate stimuli. For this reason, many elements should be taken into account in books prepared for children. Many criteria can be listed in order to create the effect we want on the visual and linguistic development of children and their worlds of emotions and thoughts. The main purpose of children's literature is to give children a reading habit and to make them sensitive to librarianship. Therefore, books prepared for children should be suitable for certain frameworks. There are some internal and external structure features that children's literature books should carry.

Titles such as "dimensions, paper, cover-binding, page layout, letters and pictures" should be examined separately when looking at the external structure features. These concepts are mostly related to the physical structure of books prepared for children. In addition to teaching children sizes such as large / small, any children's book should please them, prevent and structure the child's visual cognitive confusion. In addition to the fact that letters can be determined as 20, 22 or 24 dimensions according to preschool children, these dimensions may decrease as age and reading levels progress. Especially in terms of page layout, elements such as letters, numbers, pictures that will help a structure in the child's mind should be harmonious and margins should be regular. Internal structure features appear as "subject, plan, theme, characters, language and expression, messages, environment". A children's book should be simple and consistent on child-friendly matters. Abstract meanings and characters to be explained should not confuse the child's mind. The messages, which are the main purpose of the text, should be given in a style appropriate to the child's world and level. Children's books that comply with the above-mentioned characteristics should also carry the basic educational principles that enable children to be sensitive to the concepts of good, beautiful, pleasant and love.

Method

Within the framework of the above concepts, the book has been evaluated in terms of relativity to the child. In this study, the internal structure and external structure features of Charlie's Chocolate Factory, written by Roald Dahl, drawn by Quentin Blake, translated into Turkish by Celâl Üster and published by Can (Çocuk) Sanat Publications, were examined and the book was analyzed. Basic educational principles for children's literature are also included in the assessment.

The research was conducted within the framework of qualitative research. In the research, the data were obtained by document analysis method and analyzed by descriptive analysis.

Within the scope of the research, the work named Charlie's Chocolate Factory was carefully examined and read by the researcher and it was determined whether the specified categories fulfill the principle of relativity according to the child. In this context, quotations according to the categories determined by the researcher were re-examined by the researcher after writing in quotation marks in a "Word" file. Then the findings were defined and supported with direct quotations when necessary.

Findings

As a result, it has been seen that the book contains appropriate educational and structural features by child readers. Although some slang words and metaphors are given according to the age of the child (11+) at some points, the book generally appeals to the world of children. Translation reflects Turkish culture.

The contest is unknown and the sweetest and quietest boy wins it. For this reason, it is seen that everything is planned according to the child in the children's novel understood from the title of the book. But despite all this, Charlie is a hero, and the other children have fallen victim to his bad behavior, even though a purely instructive narrative has not been adopted. This is also a great lesson.

The narratives and events in the book allow the child reader to meet something from their own life. The book also offers the reader the opportunity to get to know and recognize other lifestyles and different ideas. Especially in terms of characters, child readers can establish a complete identification with Charlie, who lives in poverty, unlike other vulgar and harsh characters. The author makes people feel that what they get with money is not that important, what matters is that people should express their calmness and humility. It also gives the message that they will win this way.

As a result, it is possible for Charlie's Chocolate Factory to make different conclusions and new inferences about life each time the reader reads it; uses clear, understandable and appropriate language; It has been observed that it can provide sensitivity to children in many issues related to life and people. It was concluded that the book is suitable for children in general.

Conclusion

Bringing these studies closer with children can be good for their cognitive and emotional development. As children grow up, they will notice many things. They will determine their own lives. However, children's literature studies suitable for children will enable them to acquire many cognitive and affective skills. It is therefore necessary to compare them with good literary works. Reading the literary works of children with poor structural and educational principles can adversely affect their development. In this regard, the children's novel Charlie's Chocolate Factory can positively influence many aspects of their development. However, some studies also say this book praises consumption sexually and socially.

This work can positively affect the pedagogical development of children. It is suitable for children to read and understand. It can help them gain many good properties from size difference to environment.

